

Трэці этап рэспубліканскай алімпіяды па вучэбных прадметах
«Беларуская мова» і «Беларуская літаратура». 2023/2024 навучальны год

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКОЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

Студзень 2024 года

БЛАНК ЗАДАНИЯЎ 9 клас

Варыянт 2

Заданне 1. Запішыце фанетычную транскрыпцыю вылучаных фрагментаў прыказак.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 2. Учытайцеся ўважліва ў фармулёўкі значэнняў мнагазначнага слова **ЗДАРОВЫ**. Запішыце прыклады (сказы або словазлучэнні) для кожнага значэння гэтага слова.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 3. Абапіраючыся на прыведзеныя ў левым слупку табліцы дзеясловы, складзіце шэсць фразеалагізмаў, выкарыстоўваючы прапанаваныя ў наступным абзацы словы. Запішыце складзеныя фразеалагізмы ў правым слупку насупраць адпаведных ім значэнняў.

Словы-кампаненты для складання фразеалагізмаў: *глеба, з, зямля, і, куст, на, нага, па, рука, сабе, цана, цень.*

Заўвага: назойнікі трэба ўжыць у форме патрэбнага склону і ліку.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 4. Зменная частка слова, якая служыць для сувязі слоў у сказе, – гэта канчатак. Ці ўсе словы маюць канчатак? Ці заўсёды канчатак з’яўляецца матэрыяльна выражаным? Што абазначае паняцце «нулявы канчатак»? І, урэшце, ці ёсць словы, якія маюць два канчаткі? Правільныя адказы на гэтыя пытанні вам трэба ўспомніць для выканання наступнага задання: 1) размяркуйце прапанаваныя словы па асобных слупках табліцы; 2) у кожным слове (дзе гэта магчыма) вызначце канчатак.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Штосьці, вас, пазнаёміўшыся, тройчы, семдзесят, журы, свой, знайшлася, крыўдна, дзевяноста, джэм, узмор’е.

Заданне 5. Утварыце ад прапанаваных назоўнікаў адносныя прыметнікі і запішыце іх у табліцу.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 6. Значная колькасць маўленчых памылак звязана з дапушчэннем плеаназму, таўталогіі, неразмежаваннем паронімаў. Назавіце тып дапушчаных у сказе памылак. Запішыце выпраўлены варыянт сказа.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Для даведкі:

Плеаназм – моўная з’ява, пры якой адбываецца паўтор слоў, аднолькавых ці блізкіх па значэнні.

Таўталогія – паўтарэнне ў межах сказа аднолькавых або аднакаранёвых слоў.

	Сказ
А	Праца мастака ўзнагароджана высокай узнагародай.
Б	Пераможцы спаборніцтваў атрымалі дыпламы, медалі і памятныя сувеніры.
В	Кошт адной паездкі ў гарадскіх аўтобусах і тралейбусах павысіцца з 70 да 80 капеек за адну паездку.
Г	Асноўным прыярытэтам дзяржавы з’яўляецца чалавек і яго дабрабыт.
Д	Намеснік старшыні прывёў некалькі цікаўных прыкладаў.
Е	Пры ўзнiкненнi праблем з таварам прадавец можа звярнуцца да пакупніка з патрабаваннем прад’явіць гарантыйны талон.

Заданне 7. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Пока была осень, Серёжа кормил воробьёв хлебом, но, когда наступила зима, он стал давать им ещё зерно. Потому что хлеб быстро замерзал, и воробьи не успевали его склевать. Серёжа очень жалел воробьёв, особенно когда начинались сильные морозы. Бедняги сидели взъерошенные, неподвижные, подобрав под себя замёрзшие лапки, и терпеливо ожидали угощения. Зато как радовались они Серёже! Стоило ему подойти к окну, как они слетались со всех сторон и спешили скорей позавтракать. (По В. Чаплиной.)

Заданне 8. Суаднясіце літаратуразнаўчыя паняцці і прыклады з мастацкіх твораў. Насупраць літары пастаўце нумар прыкладу. Звярніце ўвагу, што сярод літаратуразнаўчых паняццяў ёсць «лішнія».

Максімальная колькасць балаў – 6.

А “Як Вас завуць?” Пытаюся я (Сягоння ж усе гадаюць). І яна няголасна кажа: “Аня” <i>Максім Багдановіч</i>
Б Сняжыначкі-пушыначкі Ляцелі матылькамі... <i>Змітрок Бядуля</i>
В Каб яго пачулі, каб яго пазналі, Каб яго, то слова, ды праўдай назвалі... <i>Францішак Багушэвіч</i>
Г Няўжо сваёй зямлі забыў ты імя? Ты без яе здаешся жабраком. <i>Юрась Свірка</i>
Д Слова маё, не блудзі. Ты не заблудзіш, я знаю. <i>Казімір Камейша</i>
Е Вякамі стваралася наша дзяржава, Пакуль прычакала світання зару. <i>Алесь Ставер</i>

1 Амфібрахій
2 Анапест
3 Дактыль
4 Свабодны верш
5 Параўнанне
6 Анафара
7 Рытарычнае пытанне

Заданне 9. З прыведзеных ніжэй назоўнікаў і прыметнікаў узнавіце назвы твораў беларускай літаратуры і назавіце іх аўтараў.

Заўвага. Прыметнікі і назоўнікі пададзены ў пачатковай форме – пры ўзнаўленні можа спатрэбіцца змена граматычнай формы. Сярод прыметнікаў ёсць лішнія.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Бедны, беларускі, ганарысты, горкі, крывавы, матчын, незагойны, пінскі, салодкі, слуцкі, чорны.

Парсюк, рана, шляхта, яблык.

Заданне 10. Анлайн-бібліятэка «Пра Беларусь і беларусаў» арыентавана на тых, хто цікавіцца гісторыяй Беларусі, яе культурай за межамі нашай Радзімы. Дапамажыце падабраць тры творы (запішыце іх назвы і аўтараў), якія адлюстроўваюць жыццё беларусаў да XX стагоддзя.

Апішыце адзін з твораў больш падрабязна: адзначце яго тэматыку, праблематыку, жанр і герояў. Пракаменціруйце, чаму гэта кніга будзе цікавая менавіта замежнаму чытачу. Сюжэт пераказваць нельга! Захаваем інтрыгу для чытачоў!!!